

Даниял кітабы — Алпысыншы бөлім

Даниялдың дұғасы және сегізінші патшалықтың құпиясы: соңғы күндерге арналған аян

Jeff Pippenger

2024-01-24

Аян кітабының он жетінші және он сегізінші тарауларында бір періште Жоханға папалықтың сотталуы туралы көріністі әкеледі. Оның түпкілікті үкіміне қатысты баяндауда Киелі кітап пайғамбарлығындағы патшалықтар бейнеленіп көрсетілген.

Міне, даналыққа ие ақыл осы. Жеті бас — әйел отырған жеті тау. Сондай-ақ жеті патша бар: бесеуі құлады, біреуі бар, ал екіншісі әлі келген жоқ; ол келген кезде, аз ғана уақыт тұруы тиіс. Ал болған да, қазір жоқ та аң — сегізіншісі, бірақ ол жетеудің ішінен, әрі ол құрып кетуге барады. Аян 17:9–11.

Жохан рухани түрде 1798 жылға жеткізілген еді; сол жерде оған папалық әйелді көтеріп тұрған аңдағы жеті бастың жеті патша екені айтылды. Киелі кітаптағы пайғамбарлықта патша — патшалық, ал патшалық та — бас. 1798 жылы бес патшалық құлаған болатын, ал біреуі сол кезде билік етіп тұрды. Жетінші патшалық әлі келешекте еді, және ол он патшамен бейнеленді. Содан кейін Жоханға сегізінші патшалық жетінің бірі болған папалық аң екені хабарланды. Папалық бесінші патшалық еді, әрі ол өлімші жарақат алған болатын; сондықтан оның өлімші жарақаты жазылған кезде, ол жетінің бірі болып табылатын сегізінші басқа айналады.

Даниялдың екінші тарауында алғашқы төрт патшалық — Бабыл, Мидия-Парсы, Грекия және Рим. Сол төрт тура мағынадағы патшалық бір мезгілде төрт рухани патшалықты да бейнелейді, әрі олар бірге Аян кітабының он жетінші тарауындағы сегіз патшаны, яғни сегіз басты айқындайды, өйткені Иса әрдайым бір нәрсенің соңын оның басталуымен көрсетеді. Даниял кітабының екінші тарауы — Киелі кітап пайғамбарлығындағы патшалықтар туралы алғашқы еске алу, ал Аян кітабының он жетінші тарауы — соңғысы, сондықтан олар өзара үйлесуге тиіс, өйткені Құдай ешқашан өзгермейді.

1798 жылы құлаған бесінші патшалық — рухани Бабыл, папалық еді. 1798 жылы билікте болған алтыншы патшалық — Мидиялықтар мен Парсылардың екі мүйізді патшалығы арқылы бейнеленген екі мүйізді патшалық еді. 1798 жылы әлі келмеген, он патшадан тұратын жетінші патшалық — Александр Македонскийдің бір дүниежүзілік үкіметі болып табылатын Грекия арқылы бейнеленген бір дүниежүзілік үкімет. Жетінің ішінен шыққан сегізінші бас — өлімші жарақат алған, бірақ сол өлімші жарақаты жазылған кезде қайтадан тірі болған бесінші патшалық еді.

Ұлы жезөкшенің соты жексенбілік заң дағдарысының «сағатында» жүзеге асады; бұл — Америка Құрама Штаттарындағы жексенбілік заңнан басталып, адамзат үшін сынақ мерзімі аяқталғанға дейін тарих бойы жалғасатын уақыт кезеңі. Даниел кітабында «осы

патшалардың күндері» деп айқындалатын сол «сағатта» Құдай Өз Патшалығын орнатады. Сол «сағатта» кешкі жаңбыр төгілуде.

«Кейінгі жаңбыр таза болғандардың үстіне жауады — сонда бәрі де оны бұрынғыдай қабылдайтын болады. »

«Төрт періште босатқан кезде, Мәсіх Өз Патшалығын орнатады. Қолынан келгеннің бәрін істеп жүргендерден өзге ешкім соңғы жаңбырды қабылдамайды». Spalding and Magan, 3.

Кешкі жаңбырдың төгілуі үдемелі сипатта, өйткені ол сотқа сәйкес келеді, ал сот үдемелі түрде жүзеге асады. Миллериттер өздерінің Даниял кітабының екінші тарауындағы мүсіннің аяқ тұсында өмір сүріп жатқанын түсінді. Олар Рим жердегі соңғы патшалық деп сенді, және бұл тұрғыда олар дұрыс болды, бірақ олардың түсінігі шектеулі еді.

«Осы патшалардың күндері» шынында да Рим патшалығының тарихында орын алады, бірақ бұл пұтқа табынушы немесе папалық Римнің тарихы емес, бұл қазіргі заманғы Римнің тарихы. Миллериттер пұтқа табынушы және папалық Римді бір патшалық ретінде қолданды, әрі осылай ете отырып, өз түсініктерін бекіту үшін Езекиел кітабындағы Яһуданың соңғы патшасына (Зедекияға) қатысты бір үзіндіні пайдаланды.

Ал сен, арамдалған зұлым Израил әміршісі, күні жеткен, заңсыздықтың ақыры болатын шақта, — Жаратушы Тәңір Ие былай дейді: тәж-таңғышты шеш те, тәжді ал; бұл бұрынғыша болмайды: төмендегіні жоғарылат, ал жоғарғыны төмендет. Мен оны төңкеремін, төңкеремін, төңкеремін; әрі Ол өзіне тиесілі Құқығы Иесі келгенше, ол енді болмайды; сонда оны Соған беремін. Езекиел 21:25–27.

Седекиядан кейін билік етуге «құқығы бар» Мәсіхке алып баратын, «төңкеріліп» тасталатын үш патшалық болуға тиіс еді. Бабыл, Мидия-Парсы және Грекияның бәрі Рим патшалығына дейін құлатылар еді, ал сол төртінші патшалықтың тарихы барысында Мәсіх келіп, бір патшалық орнатар еді. Ол дәл солай етті.

Халықты күйреуге тез бастап бара жатқандардың ішіндегі ең бастысы олардың патшасы Седекия еді. Пайғамбарлар арқылы берілген Жаратқан Иенің кеңестерінен мүлде бас тартып, Набуходоносорға қарыздар болған ризашылығын ұмытып, Израилдің Құдайы Жаратқан Иенің атымен берген адалдық туралы салтанатты антын бұзып, Яһуданың патшасы пайғамбарларға қарсы, өзіне игілік көрсеткен патшаға қарсы және өз Құдайына қарсы бас көтерді. Өз даналығының бекерлігіне алданып, ол Израилдің өркендеуінің ежелгі жауынан көмек іздеп, «өзіне аттар мен көп халық беруі үшін елшілерін Мысырға жіберді».

““Ол өркендей ме?” — деп Жаратқан Ие осылайша әрбір киелі аманатқа опасыздықпен қиянат жасаған адам туралы сұрады; ‘мұндай істерді істеген адам құтыла ма? немесе ол келісімді бұзып, аман қалар ма? Менің тірі екенім хақ, — дейді Жаратушы Тәңір Ие, — расында, оны патша еткен патша тұратын жерде, ол менсінбеген ант иесінің қасында және өзі бұзған келісімнің иесімен бірге, Бабылдың дәл ортасында ол өледі. Соғыста перғауын да өзінің қуатты әскерімен және қалың қолымен оған жәрдем ете алмайды: ...

өйткені ол келісімді бұзу арқылы антты менсінбеді, міне, қолын берген бола тұра, осының бәрін істеді; ол құтылмайды.’ Езекиел 17:15–18.”

«Қасиетсіз зұлым әміршіге» ақырғы есеп күні келді. «Тәжорамалын алып таста, — деп бұйырды Жаратқан Ие, — және тәжін шеш.» Яһудаға қайтадан патша иеленуге Мәсіх Өзі Өзінің патшалығын орнатқанға дейін ғана рұқсат етілмейтін болды. «Мен оны аударамын, аударамын, аударамын», — деген еді Құдайдың Дәуіт әулетінің тағына қатысты жарлығы; «және ол заңды Иесі келгенге дейін бұдан былай болмайды; сонда Мен оны Оған беремін.» Езекиел 21:25–27. Пайғамбарлар мен патшалар, 450, 451.

Миллер дұрыс болды, бірақ оның түсінігі шектеулі еді, өйткені Мәсіх адамдардың арасында жүрген кезінде орнатқан патшалық жердегі соңғы патшалық емес еді. Пұтқа табынушы Рим патшалығынан кейін әлі де төрт патша болуы тиіс еді. Алайда Мәсіх айқышта «рақым» патшалығын орнатты, бірақ ол патшалық Аян кітабының он жетінші тарауындағы он патшаның күндерінде де, кейінгі жаңбыр уақытында да орнатылған жоқ. Мәсіх соңғы күндерде орнататын патшалық — Оның «даңқ» патшалығы. Уайт қарындас осы екі патшалықтың екеуі туралы да тікелей айтады.

Миллершілер Мәсіхтің төртінші патшалықтың тарихы барысында бір патшалық орнатқанын түсінді, және олар дұрыс еді, бірақ олардың түсінігі шектеулі болды. Төртінші патшалықтың тарихында Мәсіх «рақым» патшалығын орнатты, ал сегізінші патшалықтың тарихында Ол Өзінің «даңқ» патшалығын орнатты. Ол «рақым» патшалығын орнатқан тарихта Киелі Рух Алғашқы өнім мейрамында төгілді. Алғашқы өнім мейрамы Оның «даңқ» патшалығын орнататын тарихындағы кейінгі жаңбырдың төгілуін бейнелейді.

Елуінші күн мейрамының хабары Мәсіхтің тура мағынадағы қайта тірілуі туралы хабар болды. Кейінгі жаңбырдың хабары, кем дегенде ішінара, аңда орындалатын жетіден шыққан сегізіншінің пайғамбарлық жұмбағымен, сондай-ақ жер аңының екі мүйізімен бейнеленген рәміздік қайта тірілу туралы хабар болып табылады. Төртінші және сегізінші патшалықтар — Мәсіх Өз Патшалығын орнататын орындар.

«Шәкірттер Иеміздің атымен жариялаған хабар барлық жағынан дұрыс еді, әрі ол нұсқаған оқиғалар сол кездің өзінде болып жатқан болатын. “Уақыт толды, Құдай Патшалығы жақындады”, — деген олардың хабары еді. “Уақыттың” — Даниял 9-та Мәсіхке, “Майланғанға” дейін созылуға тиіс болған алпыс тоғыз аптаның — аяқталуымен, Мәсіх Иорданда Жақиядан шомылдыру рәсімін алғаннан кейін Рухтың майлануын қабылдады. Ал олардың “жақындады” деп жариялаған “Құдай Патшалығы” Мәсіхтің өлімі арқылы орнатылды. Бұл патшалық, өздеріне сендірілгендей, жердегі империя емес еді. Сондай-ақ ол, “патшалық пен үстемдік және бүкіл аспан астындағы патшалықтың ұлылығы Ең Жоғарғы Иенің қасиеттілерінің халқына берілетін” кезде орнайтын болашақ, өлмес патшалық та емес еді; ол мәңгілік патшалықта “барлық иеліктер Оған қызмет етіп, Оған мойынсұнатын болады”. Даниял 7:27. Киелі кітапта қолданылуында “Құдай Патшалығы” деген тіркес рақым патшалығын да, даңқ патшалығын да білдіру үшін қолданылады. Рақым патшалығы Еврейлерге арналған хатта Пауыл арқылы көрсетіледі. Біздің “әлсіздіктеріміздің сезіміне ортақтаса алатын”

жанашыр Араша Түсуші Мәсіхті нұсқағаннан кейін, елші былай дейді: “Ендеше, рақым тағына батыл жақындайық, сонда мейірімге ие болып, дер кезінде жәрдем беру үшін рақым табамыз”. Еврейлерге 4:15, 16. Рақым тағы рақым патшалығын бейнелейді; өйткені тақтың бар болуы патшалықтың бар болуын білдіреді. Мәсіх көптеген астарлы әңгімелерінде “Аспан Патшалығы” деген тіркесті адамдардың жүректеріне әсер ететін Құдай рақымының ісін білдіру үшін қолданады.»

«Осылайша ұлылық тағы ұлылық патшалығын білдіреді; ал бұл патшалық Құтқарушының мына сөздерінде аталады: “Адам Ұлы Өзінің ұлылығымен және Өзінің барлық қасиетті періштелерімен бірге келгенде, сонда Ол Өз ұлылығының тағына отырады; әрі Оның алдына барлық халықтар жиналады”. Матай 25:31, 32. Бұл патшалық әлі болашаққа қатысты. Ол Мәсіхтің екінші рет келуіне дейін орнатылмайды.»

«Ізгілік патшалығы адам құлағаннан кейін бірден орнатылды, сол кезде айыпты адамзат нәсілін құтқару жоспары жасалды. Сол тұста ол Құдайдың ниетінде және уәдесі арқылы бар болды; әрі сенім арқылы адамдар оның қоластындағы жандарға айнала алатын еді. Алайда ол Мәсіхтің өліміне дейін іс жүзінде орнаған жоқ. Тіпті жер бетіндегі қызметіне кіріскеннен кейін де, адамдардың қасарыстығы мен шүкірсіздігінен титықтаған Құтқарушы Қалвария құрбандығынан бас тарта алар еді. Гетсеманияда қасірет тостағаны Оның қолында дірілдеді. Сол сәттің өзінде-ақ Ол маңдайынан қанды терді сүргіп, айыпты нәсілді өз заңсыздықтарының ішінде құрып кетуге қалдыра алар еді. Егер Ол солай еткенде, құлаған адамзат үшін ешқандай құтқарылу болмас еді. Бірақ Құтқарушы Өз жанын қиып, үзіліп бара жатқан соңғы демімен: “Орындалды”,— деп айқай салған кезде, сонда құтқарылу жоспарының жүзеге асуы кепілдендірілді. Едендегі күнәкар жұпқа берілген құтқарылу уәдесі бекітілді. Бұрын Құдайдың уәдесі арқылы бар болып келген ізгілік патшалығы сол кезде орнатылды.»

«Осылайша Мәсіхтің өлімі — шәкірттер өз үміттерінің түпкілікті күйреуі деп қараған сол оқиға — шын мәнінде оны мәңгілікке берік еткен нәрсе болды. Ол оларға қатыгез күйініш әкелгенімен, олардың сенімінің дұрыс болғанының дәлелдерінің шарықтау шегі еді. Оларды қайғы мен үмітсіздікке толтырған сол оқиға Адамның әрбір ұрпағына үміт есігін ашқан оқиға болды; әрі барлық ғасырлар бойы Құдайға адал болғандардың болашақ өмірі мен мәңгілік бақыты соның төңірегінде тоғысты.»

«Шексіз мейірімнің мақсаттары, тіпті шәкірттердің үміті күйрегені арқылы да, өздерінің орындалуына жетіп келе жатты. Олардың жүректері “ешбір адам сөйлемегендей сөйлеген” Оның ілімінің құдайлық рақымы мен құдіреті арқылы баурап алынғанымен, Исаға деген сүйіспеншіліктерінің саф алтынына дүниелік тәкаппарлық пен өзімшіл өршіл ниеттердің арзан қоспасы араласып кеткен еді. Тіпті Құтқарушылары Гетсиманияның көлеңкесіне еніп бара жатқан сол салтанатты сәтте, Құтқарылу мейрамы өтетін бөлмеде де, олардың арасында “қайсысы үлкен деп есептелуге тиіс” деген тартыс болды». Лұқа 22:24. «Олардың көзқарасы таққа, тәжге және салтанатқа қадалған еді, ал дәл алдарында бақтың масқарасы мен азабы, сот залы, Қалвари айқышы күтіп тұрды. Оларды өз заманының жалған іліміне соншалықты берік жабыстырған да, Құтқарушының Өз Патшалығының шынайы болмысын ашып көрсетіп, Өзінің азабы мен

өліміне нұсқаған сөздерін елеусіз қалдыруға себеп болған да — олардың жүректеріндегі тәкаппарлық, дүниелік даңққа деген шөл еді. Осы қателіктер олардың түзетілуі үшін рұқсат етілген ауыр, бірақ қажет сынаққа алып келді. Шәкірттер өздеріне тапсырылған хабардың мағынасын қате түсініп, өз үміттерінің орындалғанын көрмей қалса да, Құдайдың өздеріне берген ескертуін уағыздады, және Иеміз олардың сенімін марапаттап, мойынсұнуларын құрметтер еді. Оларға қайта тірілген Иелерінің даңқты Ізгі хабарын барлық халықтарға жариялау ісі сеніп тапсырылуға тиіс еді. Өздеріне соншалықты ащы болып көрінген сол тәжірибе оларды осы іске дайындау үшін рұқсат етілген болатын». Ұлы күрес, 347, 348.

Аян кітабында «даналыққа ие ақыл» «адамның санын» есептейді де, «сол адамның» жетіден шыққан сегізінші патшалықтың өзі екенін таниды. «Күнәнің адамы» — жердің патшалары мен саудагерлеріне үстемдік жүргізетін сегізінші патшалықтың басы; қудаланудың қорлығынан қашу үшін жеті қауым солармен бірігеді, әрі ол көп сулардың үстінде отыр.

Сонда ол маған былай деді: «Сен көрген, жезөкше отырған сулар — халықтар, қалың жұрттар, ұлттар және тілдер». Аян 17:15.

«Күнә адамы» саяси, ақша-қаржылық, діни және азаматтық әлемге билік жүргізеді; әрі аңды, оның мүсінін, таңбасын және есімінің санын жеңгендерден басқа барлық адамдардың үстінен үстемдік етеді.

Сонда мен отпен араласқан шыны теңізге ұқсас бір нәрсені көрдім; және аңды, оның мүсінін, оның таңбасын, әрі оның есімінің санын жеңгендердің Құдайдың арфаларын ұстап, шыны теңіздің үстінде тұрғанын көрдім. Олар Құдайдың қызметшісі Мұсаның жырын және Тоқтының жырын айтып: «Құдіреті шексіз Ие Құдай, Сенің істерің ұлы да ғажап; әулиелердің Патшасы, Сенің жолдарың әділ де шынайы»,— дейді. Аян 15:2, 3.

Иса Мәсіхтің Аян кітабының мөрі ашылған кезде «білімнің көбеюін» түсінетін «даналар» — «түсінігі бар» және «аңның санын есептейтіндер; өйткені ол — адамның саны; ал оның саны — алты жүз алпыс алты» дегендер. Сол «түсінік» Иса бір пайғамбарлықтың мөрін ашқанда үнемі болатын үш сатылы сынақ үдерісінің бір бөлігін білдіреді. Сондықтан олардың «оның есімінің санына» «жеңіске жеткені» атап көрсетілген.

Жеңіске жету — сынақтан өту деген сөз, ал “данышпан” әрі “түсінетіндер” 666 санымен байланысты жеңіске ие болады; сондай-ақ бұл аятта сегіз патшалық бар екені және сегізіншісінің жетеудің ішінен екені де көрсетіледі. Сол “құпия” Даниял кітабының екінші тарауында бейнеленген, өйткені Даниялдың дұғасы “құпияны” түсіну үшін еді. Сегіз патшалық бар екені, сегізінші патшалықтың жетеудің ішінен екені және сол патшалықтың саны 666 екені туралы аян — Даниялдың дұғасы арқылы ие болған нәрсе ретінде бейнеленетін құпия; ал Даниял Құдайдың соңғы күндеріндегі “данышпандарды” бейнелейді.

Даниял соңғы күндердегі өздеріне Даниял 2-тараудың құпиясы ашылған «данышпандарды» бейнелейді; ал сол құпия — Киелі кітап пайғамбарлығындағы патшалықтарға қатысты соңғы да, алғашқы да сілтеме мүсінде сегіз патшалық бар екендігін білдіретін аян. Бұл аян

Даниялдың екінші тарауына қатысты Миллериттік түсінікті қуаттайды, бірақ ол мойындалған кезде он есе жарығырақ жарқырайды. Оның он есе жарығырақ болуы «данышпандар» жеңіске жететін сын-қатерді білдіреді, өйткені жетеудің ішінен шыққан сегізінші патшалық, сондай-ақ айдаһардың, аңның және жалған пайғамбардың үштік одағы болып табылатын алтыншы патшалық та болып табылады. Сондықтан айдаһар, аң және жалған пайғамбардың бәрі де алтыншы патшалық болып табылады және бірге 666-ны білдіреді.

Набуходоносор Даниял кітабының екінші тарауындағы аян арқылы сыналды, бірақ ол сол сынақтан өте алмады. Даниял кітабының екінші тарауында Даниял мүсіннің құпиясы жөніндегі сынақтан өтетін «данышпандарды» білдіреді. Ал үшінші тарауда Набуходоносор дәл сол сынақтан сүрінетін зұлымдарды бейнелейді. Набуходоносор, бірінші патшалықтың алғашқы патшасы ретінде, соңғы патшалықтың соңғы патшасын білдіреді. Сондықтан ол жеті қауым назар аударатын пайғамбарлықтағы «күнә адамының» бейнесін танытады. Адам алтыншы күні жаратылды, сондықтан алты саны адамзаттың саны болып табылады. Набуходоносордың саны — алты. Набуходоносор 666 санына қатысты сынақтан өте алмай, соңғы күндердегі зұлымдарды бейнеледі. Күнә адамының нышаны ретінде оның саны — алты.

Патша Набуходоносор биіктігі алпыс шынтақ, ені алты шынтақ болатын алтын мүсін жасатты; оны Бабыл аймағындағы Дура жазығында орнатты. Даниял 3:1.

Алтын мүсіннің биіктігі алпыс шынтақ, ені алты шынтақ еді, әрі оны саны алтыға тең Набуходоносор жасатты. Бұл мүсін екінші тараудағы мүсін туралы жарыққа қарсы бүлікпен тұрғызылды, ал Набуходоносордың саны алты екенін түсінгенде, мүсіннің үш қырлы сипаттамасы алты, алты, алтыға сай келеді.

Бұл зерттеуді келесі мақалада жалғастырамыз.

Жер бетіндегі халықтар қарулы күшіне төтеп бере алмаған құдіретті билеушінің жүрегіне мәңгі тұратын империя мен әулет орнату туралы ой айрықша күшті әсер етті. Шексіз астамшылық пен өзімшіл тәкаппарлықтан туған ынтамен ол мұны қалай жүзеге асыру жөнінде дана адамдарымен кеңесті. Ұлы мүсін туралы түспен байланысты болған ғажайып Құдайдың қамқорлықтарын ұмытып, сондай-ақ Өзінің қызметшісі Даниял арқылы Израилдің Құдайы сол мүсіннің мәнін айқын етіп ашып бергенін, әрі осы түсіндірмеге байланысты патшалықтың ұлы адамдары масқаралы өлімнен аман қалғанын да ұмытып, өздерінің билігі мен үстемдігін орнатуға деген тілектерінен басқаның бәрін естен шығарып, патша мен оның мемлекеттік кеңесшілері қандай да бір мүмкін болған тәсілдің бәрімен Бабылды ең жоғарғы орынға көтеруге және оны жалпыға бірдей адалдыққа лайық етуге ұмтылуға бел буды.

«Құдай жер бетіндегі халықтарға қатысты Өзінің ниетін патша мен халыққа ашқан рәміздік бейне енді адамдық биліктің дәріптелуіне қызмет ететін болды. Даниялдың түсіндірмесі теріске шығарылып, ұмытылуға тиіс еді; ақиқат бұрмаланып, теріс қолданылуға тиіс еді. Аспан адам баласының санасына болашақтағы маңызды

оқиғаларды ашып көрсету үшін белгілеген рәміз дүниенің Құдай қабылдауын қалаған білімінің таралуына кедергі жасау үшін қолданылуға тиіс еді. Осылайша, өркөкірек адамдардың айла-амалдары арқылы Шайтан адамзатқа қатысты Құдайдың ниетін бұзуға ұмтылды. Адамзаттың жауы ақиқаттың қателікпен араласпаған күйінде құтқаруға құдіретті күш екенін білді; бірақ ол менмендікті дәріптеу және адамдардың жоспарларын ілгерілету үшін қолданылғанда, зұлымдықтың күшіне айналады.»

«Набуходоносор өзінің мол қазынасынан, жалпы белгілері жағынан аянда көрінген мүсінге ұқсас, тек жасалған затының материалы жөнінен ғана өзгеше болатын алып алтын мүсін жасаттырды. Өздерінің пұтқа табынушы тәңірлерінің салтанатты бейнелеріне үйренген халдейліктер бұған дейін биіктігі алпыс кез, ені алты кез болатын осы жарқыраған мүсіндей соншалық айбынды да асқақ ешнәрсе жасап көрмеген еді. Ал пұтқа табынушылық жаппай үстемдік еткен елде, Бабылдың даңқын, оның салтанаты мен құдіретін бейнелейтін Дура жазығындағы осы көркем әрі баға жетпес мүсіннің құлшылық нысаны ретінде бағышталуы таңғаларлық емес еді. Соған сәйкес, бұл да қамтамасыз етілді, әрі арнау күні барлығы мүсіннің алдына тағзым ету арқылы Бабыл билігіне деген ең жоғарғы адалдықтарын көрсетуге тиіс екені жөнінде жарлық шықты». Пайғамбарлар мен патшалар, 504, 505.